

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

Список використаної літератури

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / Наук. кер. заг. ред. О. Л. Кононенко. Київ : Світич, 2009. 430 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. «Дошкільне виховання», 1999. 70 с.
3. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : [наук.-метод. посіб.]. Київ: ІЗМН, 2008. 204 с.
4. Буракова О. Б. Подготовка студентов педагогического колледжа к воспитанию у дошкольников гуманных чувств и отношений : дис. ... канд. пед. наук : 3.00.07. Москва, 2005. 183 с.
5. Кононко О. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника: (системний підхід) Київ: Стилос, 2000. 336 с.

УДК 159.922.8:159.964.21

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ

Михайлова Т., здобувач ОС «магістр» спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: доктор психол. наук, професор Павелків Р.В.

Постановка проблеми. Конфлікти є невід'ємною частиною життя кожного, але вплив конфлікту залежить від рівня розвитку навичок конструктивного діалогу в підлітковому віці та способу виходу із конфліктних ситуацій. У сучасному світі практика показує, що підлітки не знають, як вирішити конфлікти і в їхніх конфліктних відносинах спостерігається загальна деструктивна тенденція. Для зменшення таких явищ та більш ефективного вирішення міжособистісних конфліктів необхідним є психологічний супровід. Успіх взаємодії з підлітками, вчителями та шкільними психологами багато в чому визначається розумінням вікових особливостей конфлікту та вибору відповідних способів і методів роботи з ними.

Невід'ємною частиною конфліктної ситуації є її образ, як учасники конфлікту розуміють ситуацію, що склалася. Фактичне розуміння та спосіб вирішення конфліктів визначають вплив на спілкування підлітків, оскільки людина реагує не на реальність, а на те, як вона собі її уявляє.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні психологічних особливостей поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.

Виклад основного матеріалу дослідження. У підлітковому віці конфлікти надзвичайно яскраво виражені та є обов'язковим атрибутом вікового періоду. Конфлікт, як вважають психологи, це зіткнення протилежних інтересів (цілей, позицій, думок, поглядів тощо) на ґрунті суперництва. Тобто, це відсутність взаєморозуміння з різних питань, пов'язане із гострими емоційними переживаннями [4, с. 13]. Це визначення більш повно відображає психологічні атрибути конфлікту (відсутність взаєморозуміння, гострі емоції), позначає не тільки момент безпосередньої конфліктної взаємодії (зіткнення), але і її умову (суперництво).

Конфлікт – це інший тип реакції, протиборства між людьми та групами з приводу неузгоджених істотно значущих для них цілей, інтересів, цінностей, установок та свідомої практичної діяльності для подолання цих суперечностей.

До основних типів конфліктів відносяться:

- внутрішньо-особистісний – це стан, пов'язаний із суперечностями протилежних мотивів, потреб, інтересів, цінностей, цілей та ідеалів;
- міжособистісний – це зіткнення між двома або більше окремими особистостями, що мають різні погляди, риси характеру та категорично відрізняються за потребами, цінностями, мотивацією тощо (учень-учень, учень-вчитель, вчитель-батьки);
- внутрішньогруповий – конфлікт, що виникає найчастіше через невідповідність поведінки особистості з вимогами групи;

– міжгруповий – може відбуватися зіткнення стереотипів поведінки, норм, цілей або цінностей різних груп.

У рамках нашого дослідження розглядаються конфлікти в підлітковій групі. Це можуть бути міжособистісні, міжгрупові конфлікти, конфлікти між особистістю і групою [3, с. 115].

Різні типи конфліктів взаємопов'язані і можуть трансформуватися з одного рівня на інший. Міжособистісні конфлікти, пов'язані з суперечностями в міжособистісному спілкуванні, можуть трансформуватися у внутрішні конфлікти: конфлікт мотивів, конфлікти вибору, конфлікти між членами групи можуть бути початком міжгрупових конфліктів.

Виділяють такі компоненти конфліктної поведінки:

– емоційний компонент (особистий стан у міжособистісному спілкуванні, нездатність керувати власним емоційним станом до і під час конфлікту);

– вольовий компонент (нездатність особистості до свідомої мобілізації сил і самоконтролю);

– пізнавальний компонент (включає рівень сприйняття провокаційної поведінки опонента, суб'єктивність, нездатність аналізувати та прогнозувати ситуацію);

– мотиваційний компонент (відображає стан внутрішньої мотивації, що не сприяє адекватній поведінці в конфлікті та вирішенню проблем);

– психомоторний компонент (людина не здатна володіти своїм тілом та управляти жестикуляцією та мімікою) [2, с. 23].

Конфлікти, як правило, пов'язані з агресією, тобто погрозами, суперечками, ворожістю тощо. Тому вважають, що конфлікт є небажаним явищем, і його потрібно якомога швидше уникати чи вирішувати. Згідно з останніми дослідженнями вчених, навіть в організаціях з ефективним управлінням певні конфлікти не тільки можливі, але й бажані. Також підлітки з агресивною поведінкою виявляють неухважність, імпульсивність та вступають в конфлікти з учителями. Часто в класі конфлікти виникають внаслідок виконання навчальних завдань, успішності, порушення правил поведінки у школі, частіше на уроках. Тому профілактика конфліктів – створення таких умов діяльності і взаємодії, що призводять до конструктивного розвитку протиріч.

А.Я. Анцупов виділяє первинну і вторинну профілактику конфліктів. Обидва види профілактики не передбачають необхідності як зовнішніх (організаційних, управлінських), так і внутрішніх або власне психологічних запобіжних заходів. Первинна психопрофілактика конфліктів полягає в психологічній просвіті і розвитку потенційних або реальних учасників конфліктів. Вторинна – передбачає роботу безпосередньо в групах ризику та в групах з високим потенціалом конфліктогенності й ескалації конфліктів [1, с.48].

Висновки. Таким чином, конфліктна поведінка пов'язана з певними рисами та якостями особистості підлітків, такими як: нетерпимість до недоліків інших, зниження самокритичності, спонукання до агресивної поведінки, байдужість до інших та егоїзм.

Список використаної літератури

1. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Конфликтология: учебник для вузов. СПб. : Питер, 2008. 496 с.

2. Волкогонов Д.А. Моральные конфликты и способы их разрешения. Москва: Знания, 1974. 64 с.

3. Куниця Т.Ю. Проблеми конфліктів у шкільному колективі. *Нові тенденції і явища у дитячому і молодіжному середовищі в Україні: цивілізаційний, культурологічний, інформаційний виміри*: збірник наукових праць за результатами методологічного семінару НАПН України. К. : ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2015. С. 114-120.

4. Конфліктологія: Конспект лекцій. Для підготовки магістрів усіх форм навчання. К. : ДЕТУТ, 2008. 293 с.

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135